

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno kandidáta disertační práce:	Mgr. Viktor Šmejkal
Téma práce:	Zásada zákonnosti daně
Rozsah práce:	213 stran
Datum odevzdání práce:	září 2012

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor, Mgr. Viktor Šmejkal, si jako téma své disertační práce zvolil problematiku spadající do finančního práva, podoboru práva daňového. Konkrétně se jedná o jednu ze základních zásad, na kterých je vybudován celý daňový systém, a to zásadu zákonnosti daně. Jedná se o téma z pohledu finančního práva významné, neboť daňové právo tvoří jeden ze základních podoborů práva finančního a zásada zákonnosti, kterou autor ve své disertační práci podrobně rozebírá, je důležitou součástí tohoto daňového práva. Autor se nezaobírá pouze právním pohledem na zásadu zákonnosti, ale pohlíží na ni také z hlediska ekonomického. Z tohoto důvodu se domnívám, že tato práce může být z uvedených důvodů přínosná.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jak už jsem shora uvedl, autor nepohlíží na zvolené téma pouze z hlediska právního pojetí, ale i z hlediska ekonomického. K úspěšnému zvládnutí tématu jsou tedy nutné hluboké znalosti z oblasti daňové teorie, finančního a daňového práva, ale jak už jsem uvedl i ekonomie. Autor si cíl své disertační práce stanoví hned v úvodu své disertační práce. Za tento cíl považuje poznání práva a návrh zdokonaleného právního konceptu. Co se však týče konkrétnosti stanovení cílů této disertační práce, tak tyto jsem v práci neobjevil. V rámci obhajoby by autor mohl alespoň krátce další cíle své disertační práce zmínit. K úspěšnému zvládnutí tématu jsou nutné hluboké znalosti z oblasti daňového práva, ale i obecné právní teorie. Vstupních údajů pro zpracování disertační práce mohl mít autor dostatek. To sám uvádí i na závěr své disertační práce ve velmi rozsáhlém seznamu použité literatury. Nedomnívám se však, že veškerá uvedená literatura však byla skutečně využita pro zpracování této disertační práce.

3. Formální a systematické členění práce

Z formálního hlediska se disertační práce skládá z prohlášení, poděkování konzultantovi, obsahu, seznamu použitých zkratk, úvodu, jedenácti kapitol, závěru, seznamu použité literatury a abstraktu v jazyce českém a anglickém. Pojmenování jednotlivých kapitol není v souladu s vlastním textem obsaženým v těchto kapitolách. Tento nesoulad pak nabourává celou stavbu této práce. Též z hlediska systematického není členění kapitol vhodné. V tomto členění dochází k přeskokování z právního pojetí daně k ekonomickému a zase naopak. Autor často ve své práci odbočuje od vlastního tématu a věnuje se jiné materii, které s tématem nemá nic společného. V disertační práci jsem objevil některé nepřesnosti v terminologii. I když je práce psána velmi dobrým odborným jazykem, z kterého jsou patrné velmi dobré znalosti doktoranda v dané oblasti, jsou některé závěry a úsudky příliš zjednodušené někdy i trochu laické.

V úvodu práce autor naznačuje, o čem bude pojednávat jeho disertační práce a čím se bude v disertační práci konkrétně zabývat a jaké metody bude ke zpracování tématu využívat (deskripce, analýza, syntéza, dedukce, indukce, komparace).

V kapitole první nazvané hledání právní definice daně, se zabývá základními otázkami koncepce, definice daně a také existencí ekonomické a právní definice daně. Tato část je někdy až příliš popisná, dlouze se věnuje definici pojmu daň.

V druhé kapitole nazvané ekonomická definice pojmu daň potom pojednává o jednotlivých znacích daně z hlediska ekonomického. V této kapitole lze vyzdvihnout doktorandovy úvahy nad místem daňového práva v systému práva

V kapitole třetí - ekonomické konstrukční omezení daní z pohledu právní nauky, pojednává o jednotlivých základních prvcích a ostatních prvcích konstrukce daně. V této kapitole se neztotožňují s úvahami autora týkajícími se „daně z hlavy“.

V kapitole čtvrté, nazvané pojem daně z hlediska právního, se potom zabývá hlavně pojmem daně z hlediska daňového pojetí a pojmem daně, respektive závazku z pohledu občanskoprávního. Zajímavou pasáží je potom část týkající se prezentace francouzského konceptu daně a komparace s českou právní úpravou.

V kapitole páté pojednává o nedostatečnosti právních definic daně. Tato kapitola víceméně rozšiřuje kapitolu čtvrtou. V této kapitole mohl autor uplatnit některé návrhy de lege ferenda, jakož i pokusit se o vlastní definici daně.

V kapitole šesté se poté zabývá právní kategorií daně a jejího významu. Daně dělí pouze na přímé a nepřímé bez dalšího členění. Na druhou stranu oceňují zařazení judikatury Ústavního soudu

V kapitole sedmé nazvané daň a daňově právní vztah potom pojednává z hlediska teoretického o právním vztahu, vztahu finančněprávním, daňověprávním a o právním institutu daně.

V kapitole osmé se zabývá legální definicí daně. V této kapitole se také dotýká správy daní, daní jakožto platbou spravovanou správcem daně.

V kapitole deváté pojednává o legislativní zkratce daň. V této části často uvádí autor odkazy na diplomové práce studentů právnických fakult, kteréžto s ohledem na vědeckost disertační práce nejsou vhodným pramenem.

V kapitole desáté pojednává o daňové pravomoci státu a v kapitole jedenácté o zákonnosti daně a jejich zárukách. V této kapitole se autor zabývá daňovou suverenitou států a jejím omezením ze strany Evropské unie. Analyzuje právo Evropské unie jako součást ústavního pořádku České republiky a Francie. Velmi kladně pak opět hodnotím zařazení stávající judikatury obecných soudů, tak Evropského soudního dvora.

V jedenácté kapitole se doktorand dostává k vlastnímu tématu svého díla, kterým je otázka zákonnosti daně. Tato kapitola je velmi pěkně zpracována a doplněna o rozsáhlou judikaturu Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu. Za zajímavou považuji kritiku společných seminářů pracovníků daňové správy a soudců. Doktorand se dále v této kapitole věnuje komparaci daňových předpisů ve vybraných státech. Zajímavou je i část věnovaná ústavním zárukám zákonnosti daně a o otázkách právní jistoty a legitimního očekávání a o právu na srozumitelnost daňových zákonů.

Disertační práce je ukončena závěrem, ve kterém mohl autor se více zabývat svými návrhy de lege ferenda. Tyto návrhy by mohl autor zmínit při vlastní ústní obhajobě disertační práce.

4. Vyjádření k práci

Disertační práce je zpracována na velmi dobré úrovni i přesto, že k ní mám jakožto oponent některé níže uvedené výhrady. Ty však nejsou s ohledem na celkově pozitivní názor zásadní. Autor má velmi dobré znalosti, v dané problematice se velmi dobře orientuje. Doktorand je schopen prezentovat obsah tématu v podobě uceleného odborného textu. Nedomnívám se, že jednotlivé kapitoly jsou zcela vhodně členěny. Dle mého názoru se autor často odchyluje od zadaného tématu. Tento nedostatek zmiňuji i přesto, že téma zásada zákonnosti daně je tématem velice úzkým a autor se musel s takto úzkým tématem vypořádat v rozsahu disertační práce. V určitých pasážích autor „utíká“ od tohoto úzce vymezeného a stanoveného tématu k oblastem, které se zásadou zákonnosti jen úzce souvisí. Vlastní zkoumání zákonnosti daně se takto objevuje nejvíce až v kapitole jedenácté, nazvané zákonnosti daně a její záruky. Dále vytýkám autorovi některé terminologické nepřesnosti a řadu překlepů, které se v práci objevují. V některých pasážích autor používá terminologie, která by se neměla v takových pracích jako je disertační práce objevovat a zvláště v práci, která je prací právníka - doktoranda, který by měl skutečně používat právní terminologii na vysoké úrovni. Závěr disertační práce je věnován zhodnocení vlastního zkoumání. Závěr by měl být dle mého názoru rozšířen o návrhy de lege ferenda, které se v práci objevují jen sporadicky. Práce by měla být obohacena o další vlastní myšlenky. Autor v práci projevil dobré znalosti z daného oboru, i když tyto znalosti mohl více rozvést a domnívám se, že práce splňuje požadavky a obsahuje náležitosti disertační práce. Z práce jsou patrné též praktické doktorandovy znalosti a zkušenosti. Autor je schopen prezentovat danou problematiku jako celek.

Po celkovém zvážení jsem dospěl k názoru, že práce obsahuje původní výsledky autorova bádání, jde o originální zpracování, ucelené části problematiky, zvolené specializace a to na úrovni, která odpovídá velmi dobrému standartu. **Proto jak je uvedeno výše, doporučuji danou práci k obhajobě a jako otázky navrhuji:**

Je možná harmonizace přímých daní na úrovni Evropské unie.

Jaký je autorův pohled na daň v kontextu se zavedením jednotného inkasního místa.

V Praze dne 30.09.2012

oponent disertační práce